

Sygn. akt I C 1891/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2022 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący Sędzia Ewa Tomczyk

Protokolant sekr. sąd. Dorota Piątek

po rozpoznaniu w dniu 24 maja 2022 roku w Piotrkowie Tryb.

na rozprawie

sprawy z powództwa Banku (...) Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko A. K. i R. K.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanych A. K. i R. K. solidarnie na rzecz powoda Banku (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 120.117,45 (sto dwadzieścia tysięcy sto siedemnaście 45/100) złotych wraz z odsetkami w wysokości czterokrotności stopy lombardowej Narodowego Banku Polskiego, nie więcej jednak niż w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od kwoty 87.650,68 (osiemdziesiąt siedem tysięcy sześćset pięćdziesiąt 68/100) od dnia 15 października 2020 r. do dnia zapłaty;

2. oddala powództwo w pozostałej części;

3. zasądza od pozwanych A. K. i R. K. solidarnie na rzecz powoda Banku (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 3.903 (trzy tysiące dziewięćset trzy) złote tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 1891/21

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 16 października 2020 r. (data oddania w placówce pocztowej) powód Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o wydanie nakazu w postępowaniu upominawczym i orzeczenie w nim, że pozwani R. K. i A. K. są zobowiązani zapłacić powodowi w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia nakazu zapłaty:

- 104 640,18 zł tytułem należności głównej,

- 5.986,82 zł tytułem odsetek umownych naliczonych od 27.05.2016 r. do 31.01.2017 r.

- 34 470,20 zł tytułem odsetek od zadłużenia przeterminowanego naliczonych od 28.07.2016 r. do 14.10.2020 r.,

- dalsze odsetki umowne za opóźnienie (przeterminowane), od kwoty należności głównej 104 640,18 zł od dnia 15.10.2020 r. do dnia zapłaty w wysokości czterokrotnej stopy procentowej kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego których wysokość nie może przekroczyć dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie (odsetek maksymalnych za opóźnienie).

Nadto pozew zawierał żądanie zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu strona powodowa wskazała, iż kwoty dochodzone pozwem wynikają z wymagalnego zadłużenia pozwanych wynikającego z umowy pożyczki z dnia 10 lipca 2015 roku.

W odpowiedzi na pozew pełnomocnik pozwanych wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów procesu wg norm przepisanych. Podniósł zarzut przedawnienia roszczenia wskazując, że od dnia wymagalności roszczenia, tj. od dnia 1 lutego 2017 r. do dnia złożenia pozwu upłynął 3-letni okres, w ciągu którego powód był uprawniony do skutecznego dochodzenia swojego roszczenia.

Strona pozwana nie uznała zarzutu przedawnienia powołując się na to, że rozłożenie należności kapitałowej na raty ma ten skutek, że każda z rat staje się wymagalna w innym terminie, a w konsekwencji, że każda rata przedawnia się z upływem innego terminu.

Wyrokiem z dnia 16 lutego 2021 r. Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. oddalił powództwo i rozstrzygnął o kosztach procesu (k.100)

Na skutek apelacji powoda Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z dnia 19 sierpnia 2021 r. uchylił wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Tryb. pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego (k. 125). Uchylenie wyroku nastąpiło w związku z niezasadnym przyjęciem, że roszczenie powoda uległo przedawnieniu. Sąd Apelacyjny uznał że do roszczeń powoda wymagalnych z dniem 1 lutego 2017 r. i wszystkich wymagalnych przed wejściem w życie nowelizacji przepisu art. 118 k.c. zastosowanie ma reguła intertemporalna w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 roku o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, w myśl którego do roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie tej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych stosuje się od dnia wejścia w życie tej ustawy przepisy Kodeksu cywilnego w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą. Dlatego przy przyjęciu, że całe dochodzone pozwem roszczenie stało się wymagalne z dniem 1 lutego 2017 r. to termin jego przedawnienia upływał zgodnie z art. 118 zdanie drugie k.c. dopiero z dniem 31 grudnia 2020 r., to jest po wniesieniu powództwa. Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę na konieczność poczynienia ustaleń faktycznych, które pozwoliłyby ustalić, czy określony wyżej termin wymagalności rzeczywiście odnosi się do całości wierzytelności objętej pozwem, bowiem z dniem 1 lutego 2017 r. stała się wymagalna ta część dochodzonej kwoty, której wymagalność wiązała się z wypowiedzeniem umowy pożyczki. Natomiast zapadły wcześniej termin spełnienia świadczenia z tytułu poszczególnych rat nie był uzależniony od wypowiedzenia wierzyciela i wynikał z umowy pożyczki. Wypowiedzenie zmieniło zatem termin wymagalności jedynie rat przyszłych (tak też np. SA w Ł. w wyroku z dnia 23 kwietnia 2014 r., I ACa 1361/13, LEX Nr 1458942; uzasadnienie wyroku SA w Warszawie z dnia 20 lipca 2017 r. 1 ACa 738/16, Legalis 1692679; SA w G. w wyroku z dnia 8 marca 2018 r., V AGa 43/18, LEX nr 2528684; SA w B. w wyroku z dnia 17 stycznia 2018 r., I ACa 705/17, LEX nr 2449726; uzasadnienie wyroku SN z dnia 1 grudnia 2016 r. I PK 297/15, Legalis 1549941). Innymi słowy, wymagalność roszczenia o zapłatę poszczególnych rat należało wiązać z terminem płatności tych rat, a nie ewentualną datą rozwiązania umowy na skutek jej wypowiedzenia. W rezultacie każda z rat przedawnia się osobno z upływem trzech lat liczonych od dnia, w którym powinna zostać spłacona zgodnie z zawartą umową. Dotyczy to rat, których termin płatności minął przed wypowiedzeniem umowy. W rozpatrywanej sprawie z pozwu oraz z wyciągu z ksiąg bankowych załączonego na karcie 46 akt można wnioskować, że na dochodzoną kwotę składają się także należności z tytułu kapitału i odsetek, których wymagalność najprawdopodobniej przypadała przed datą ekspirowania umowy pożyczki na skutek jej wypowiedzenia, co jednak niewątpliwie wymaga dokładnych ustaleń faktycznych, których w sprawie nie poczyniono. Hipotetycznie nie można zatem wykluczyć, że po dokonaniu tych ustaleń zarzut przedawnienia części wierzytelności okaże się jednak uzasadniony, tyle że przy zastosowaniu art. 118 k.c. w obecnym brzmieniu.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 10 lipca 2015 roku pozwani R. K. k i A. K. zawarli z powodem (...) Bankiem Spółką Akcyjną we W. umowę pożyczki powtórnej nr NP\ (...), na podstawie której Bank udzielił pozwany pożyczki w kwocie 103.597,09

zł, którą pozwani mieli spłacić w 84 ratach płatnych do dnia każdego 16 dnia miesiąca w kwocie po 1.695,98 zł, z wyjątkiem ostatniej raty wyrównawczej wynoszącej 1.695,58 zł. Oprocentowanie nominalne pożyczki wynosiło 9,50 % w stosunku rocznym i było stałe, nie mogło w stosunku rocznym przekraczać stopy odsetek maksymalnych wynoszących czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP, które w dacie zawarcia umowy wyniosło 10 % w stosunku rocznym (§ 1 ust. 2 i ust. 9 oraz § 2 ust. 1 i 2 umowy).

W § 2 ust. 11 i § 4 ust. 7 lit. a) umowy przewidziano, że w przypadku opóźnienia z zapłatą w terminach określonych w umowie pełnych rat pożyczki za co najmniej dwa okresy płatności Bank wezwie pożyczkobiorców, w formie monitu wysłanego listem poleconych do zapłaty zaległych rat w terminie 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy pożyczki. W przypadku gdy pożyczkobiorcy nie uregulują zaległości w powyższym terminie Bank ma prawo rozwiązać umowę pożyczki z zachowaniem 30 – dniowego terminu wypowiedzenia. W myśl § 2 pkt 10 umowy niespłacenie przez pożyczkobiorcę raty pożyczki w terminie ustalonym w umowie powoduje uznania niespłaconej należności za zadłużenie przeterminowane. Od zadłużenia przeterminowanego z tytułu kapitału bank pobiera odsetki karne, które są naliczane wg zmiennej stopy procentowej stanowiącej czterokrotność obowiązującej stopy kredytu lombardowego NBP.

(dowód: umowa pożyczki-k.24-27, harmonogram spłat – k. 35-36)

Zgodnie z § 11 ust. 5 regulaminu udzielania pożyczek i kredytów przez Euro Bank w zw. z § 4 ust. 15 umowy od dnia następnego po upływie okresu wypowiedzenia całe zobowiązanie pożyczkobiorcy wobec banku jest wymagalne, a kapitał jest oprocentowany wg zasad obowiązujących dla zadłużenia przeterminowanego.

(dowód: regulamin – k. 68 – 70)

Pozwani od kwietnia 2016 r. zaprzestali spłaty rat pożyczki. Zostali wezwani pisemnie przez powodowy Bank do spłaty zadłużenia i uprzedzeni, że w razie braku zapłaty umowa pożyczki zostanie im wypowiedziana. Mimo wezwania pozwani nie spłacili zaległych rat pożyczki i nie spłacali bieżącego zadłużenia.

(dowód: zestawienie należności i spłat pożyczki -k . 48-53, okoliczność przyznana przez pozwanych)

W związku zaprzestaniem spłaty rat pożyczki pismem z dnia 27 grudnia 2016 r. Euro Bank wypowiedział z dniem 1 lutego 2017 r. z zachowaniem 30 – dniowego terminu wypowiedzenia warunku umowy pożyczki.

(dowód: wypowiedzenie – k. 55,56 z dowodem nadania - k. 57)

Zgodnie z harmonogramem spłat saldo zadłużenia na dzień 16 lutego 2017 r. wynosiło 85.954,70 zł.

(dowód: harmonogram spłat – k. 35-36)

W dniu 15.10.2020 r. pozwany Bank wystawił wyciąg z własnych ksiąg rachunkowych stwierdzający zobowiązanie pozwanych z tytułu umowy pożyczki na dzień wystawienia wyciągu w kwocie 145.097,20 zł obejmującej należność główną w kwocie 104.640,18 zł, odsetki umowne naliczone od należności głównej za okres do 27 maja 2016 r. do 31 stycznia 2017 r. w kwocie 5.986,82 zł wg stopy 9,50 %w okresie do listopada 2016 r. i w wg stopy 10 % od grudnia 2017 r., odsetki przeterminowane naliczone od należności głównej za okres od 28 lipca 2016 r. do 14 października 2020 r. w kwocie 34.470,20 zł.

(dowód: wyciąg z ksiąg bankowych – k. 46-47)

Bank (...) jest następcą prawnym Euro Bank, oba banki połączyły się zgodnie z art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. poprzez przeniesienie całego majątku Banku (...) na Bank (...).

(dowód: odpis KRS – k. 6-23)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jest częściowo zasadne i znajduje podstawę w treści umowy pożyczki zawartej pomiędzy powodowym Bankiem a pozwanymi.

W myśl art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej ilości.

Pozwani nie kwestionowali faktu zawarcia umowy pożyczki oraz niewiązania się z obowiązku ratalnej spłaty zobowiązania, a ich obrona sprowadzała się do uchylenia się od spełnienia świadczenia z powołaniem się na przedawnienie roszczenia.

Zarzut ten okazał się zasadny jedynie częściowo. Powyższe wynika z wiążącej w tym postępowaniu oceny prawnej zarzutu przedawnienia wyrażonej w uzasadnieniu sądu II instancji (art. 386 § 6 k.p.c.) opierającej na koncepcji, że odrębne reguły przedawnienia należy stosować do części roszczeń, które stały się wymagalne w związku z wypowiedzeniem umowy pożyczki oraz odrębne reguły do roszczeń z tytułu poszczególnych rat nie uzależnionych od wypowiedzenia umowy i wynikających z umowy pożyczki. Te pierwsze przedawniają się z upływem trzech lat od daty upływu okresu wypowiedzenia, zaś te drugie przedawniają się osobno z upływem trzech lat liczonych od dnia, w którym rata powinna zostać spłacona zgodnie z zawartą umową.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że świadczenia pozwanych z tytułu spłaty rat pożyczki miały termin wymagalności wynikający z harmonogramu (stałe raty w kwocie 1.695,98 zł płatne do dnia 16 każdego miesiąca), przy czym w odniesieniu do rat niewymagalnych, ich wymagalność wynikała z wypowiedzenia umowy kredytu i postawienia w stan wymagalności całej należności, co przewidywały zapisy paragrafu 2 pkt 11 i paragraf 4 pkt 7 umowy. Z okoliczności sprawy wynika, że do chwili wypowiedzenia umowy pożyczki termin płatności ziścił się w stosunku do części rat. Wypowiedzenie umowy nie mogło więc odnosić się do rat już wcześniej wymagalnych - termin ich spełnienia wynikał z umowy i nie był uzależniony od wypowiedzenia wierzyciela.

Biorąc pod uwagę datę wniesienia pozwu (16.10.2020 r.) uznać należy, że uległa przedawnieniu część dochodzonych pozwem roszczeń, to jest roszczeń za okres od 16 maja 2016 r. do 16.12.2016 r. W odniesieniu do nich termin przedawnienia upływał z dniem 31.12.2019 r., tymczasem pozew został wniesiony w dniu 16 października 2020 r.

Biorąc pod uwagę, że termin wypowiedzenia upłynął w dniu 1 lutego 2017 r. nie przedawniła się rata kredytu za styczeń 2017 r. i co zostało już przesądzone w toku postępowania apelacyjnego nie uległa przedawnieniu wierzytelność, której wymagalność wiązała się z wypowiedzeniem umowy kredytu. Z harmonogramu spłat wynika przy tym, że saldo zadłużenia na dzień 16.02.2017 r. wynosiło 85.954,70 zł.

Nie zasługuje na uwzględnienie argumentacja pozwanych co do daty, od jakiej należy liczyć termin przedawnienia. Pozwani wywodzili, że liczenie okresu przedawnienia winno nastąpić od chwili, w której roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby bank podjął czynności zmierzające do wymagalności roszczenia w najwcześniejszym możliwym terminie. Dalej twierdzili, że skoro pozwani zaprzestali wywiązywać się z umowy pożyczki w kwietniu 2016 r., to bank mógł wypowiedzieć umowę już w czerwcu 2016 r., a na drogę sądową wystąpić po 14 dniach od dnia wysłania wypowiedzenia. Wówczas termin przedawnienia zacząłby biec dnia 1 lipca 2016 r.

Po pierwsze wskazać należy, że zgodnie z umową pożyczki w przypadku zaprzestania spłaty raty pożyczki bank w pierwszej kolejności był zobowiązany do wezwania pożyczkobiorcy do zapłaty zaległych rat w terminie 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy pożyczki, a dopiero w przypadku gdy pożyczkobiorcy nie uregulowali zaległości w powyższym terminie Bank miał prawo rozwiązać umowę pożyczki z zachowaniem 30 – dniowego terminu wypowiedzenia.

Po drugie nie można zasadnie twierdzić, że strona powodowa winna podejmować czynności związane z wypowiedzeniem umowy w najwcześniejszym możliwym terminie. Ponieważ art. 120 § 1 k.c. łączy bieg przedawnienia z podjęciem przez uprawnionego czynności sprawiających, że roszczenie stanie się wymagalne, czynności takie strona powodowa podjęła wypowiadając umowę ze skutkiem na dzień 1 lutego 2017 r. i ta data wyznacza wymagalność roszczeń związanych z ekspirowaniem umowy pożyczki. Treść umowy pożyczki jednoznacznie wskazuje, że to od działań powoda uzależnione było określenie początkowego terminu wymagalności roszczenia w związku z rozwiązaniem umowy pożyczki w sytuacji zaprzestania wywiązywania się z jej spłaty przez pożyczkobiorcę.

Roszczenie pozwu okazało się zasadne do kwoty 120.650,68 zł wyliczonej jako:

- suma kwoty 1.695,98 zł stanowiącej nie przedawnioną ratę za styczeń 2017 r. i kwoty 85.954,70 zł stanowiącej saldo zadłużenia na dzień upływu terminu wypowiedzenia umowy - luty 2017 r. wynoszącej 87.650,68 zł,

-skapitalizowanych odsetek w wysokości 10 % (taką wysokość odsetek przyjęła strona powodowa, a były one niższe niż maksymalne odsetki za opóźnienie z art. 481 § 2 i 2¹ k.c.) od kwoty 87.650,68 zł za okres od dnia 1 lutego 2017 r. do dnia 15 października 2020 r. wynoszących 32.466,77 zł.

Dalsze odsetki od kwoty 87.650,68 zł zostały zasądzone na podstawie art. 481 § 2 i 2¹ k.c. oraz § 2 pkt 10 umowy i § 11 ust. 5 regulaminu w związku z § 4 ust. 15 umowy - od dnia 15.10.2020 r. do dnia zapłaty.

W pozostałej części powództwo jako przedawnione zostało oddalone.

Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu stanowił przepis artykułu 100 zd. 2 k.p.c., w oparciu o który dokonano ich stosunkowego rozdzielenia.

Z porównania kwoty dochodzonej pozwem z kwotą zasądzoną wynika, że strona powodowa wygrała sprawę w 83 %.

Koszty procesu po stronie powódki wyniosły łącznie 6.642 zł (w tym 1.309 zł – opłata od pozwu, 100 zł – opłata od wniosku o pisemne uzasadnienie, 5.233 zł - opłata od apelacji), zaś po stronie pozwanych łącznie 9.467 zł (koszty zastępstwa procesowego w kwocie 5.400 zł i kwocie 4050 zł za II instancję, wydatek na opłatę skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł). Łącznie koszty procesu wyniosły 16.109 zł.

Zatem pozwanych, skoro przegrali proces w 83 %, obciąża obowiązek zwrotu powodowi kwoty 3.903 zł (16.109 zł x 83 % - 9.467 zł).

Sędzia Ewa Tomczyk